

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн Баян Айтмухаметовна Райханова, катедра „Арабистика и семитология“, Факултет по класически и нови филологии, СУ „Св. Климент Охридски“, член на научното жури с решение на Факултетния съвет на ФКНФ от 07.02.2023 г., протокол № 6.

относно дисертационния труд на тема „Идентичност и отчуждение в творчеството на Гассан Канафани “ на Хайри Хасан Хамдан, докторант в задочна форма на обучение към катедра „Арабистика и семитология“, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност: Литература на народите от Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Арабско литературознание/Съвременна арабска литература)

I. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

В процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Литература на народите от Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Арабско литературознание/Съвременна арабска литература)“ участва Хайри Хасан Хамдан, докторант в задочна форма на обучение към катедра „Арабистика и семитология“, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ със срок на обучение 20.02.2018 г. – 20.02.2022 г., отписан с право на защита съгласно заповед РД-20-695 от 22.03.2022 г.

Документите на докторанта, представени по електронен път, отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, както и на съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

II. ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА, АВТОРЕФЕРАТА И ПУБЛИКАЦИИТЕ

Дисертационният труд „Идентичност и отчуждение в творчеството на Гассан Канафани“ на Хайри Хасан Хамдан е актуално научно изследване, което е в обем от 239 страници и включва увод, четири глави, заключение, приложение и цитирана литература. Всяка глава е разделена на няколко подглави и е придружена с обобщаващи изводи. Структурата и съдържанието на дисертацията отговаряват на академичните изисквания, а избраната методика съответства на поставените цели и задачи.

Авторефератът се състои от 31 страници, които коректно отразяват основното съдържание на дисертационния труд. Резултатите от изследването са апробирани в редица проекти, включващи научната конференция, проведена във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ през 2020 г., семинари в България и чужбина, както и четири броя публикации.

Според авторската справка три статии „Едно око не е достатъчно“ (2021), „Литературните и културните последствия, породени от съвременните арабски миграционни вълни. Романът *Всичко, което ви остана*“ (2021) и „Новите форми на изказ в съвременната арабска литература“ (2019) са публикувани в електронен вариант в списания за литература и хуманитаристика в България и чужбина, а една статия „Принадлежност и отчуждение в творчеството на палестинския писател Гассан Канафани“ (2020) е приета за печат в специализирано научно списание *Societas Classica* на Великотърновския университет.

III. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Дисертацията „Идентичност и отчуждение в творчеството на Гассан Канафани“ на Хайри Хасан Хамдан е оригинален научен труд.

Актуалността ѝ произтича от ограничен брой научни публикации на български език, изследващи съвременната палестинска литература през различни културно-исторически периоди и съответно творчеството на Гассан Канафани, един от най-емблематичните ѝ представители през втората половина на XX век.

В увода с обем от 16 стр. докторантът обосновава избора и актуалността на темата на дисертационния труд и посочва основните му параметри, които обхващат обект, предмет, цели, задачи, както и основна хипотеза и методология. Освен това уводът включва преглед на научната литература, която е публикувана на английски, арабски и български език. Специално внимание се отделя на концептуалните идеи на Радуа Ашур, Файсал Даррадж, Раид Али ал-Кассас и др., както и на кореспонденцията между Денис Джонсън-Дейвис и Гассан Канафани.

Първата глава „Превратности на съдбата – трансформации в творчеството на Гассан Канафани“ (стр. 20-71) представя жизнения и творчески път на писателя, превърнал се в бежанец подобно на мнозина други палестинци след арабско-израелския конфликт през 1948 г. Докторантът обстойно проследява живота на Канафани в Дамаск, Кувейт и Бейрут, като изтъква най-важните моменти от творческата му еволюция. Задълбочено се анализират публицистичните трудове на писателя, свързани с палестинската кауза. Сред тях са „Размисли за ционистката литература“ (1967), „Палестинската литература на съпротивата под окупация 1948-1968 г.“, „Въстанието през 1936-1939 [г.] в Палестина“ и др. Освен това се отбелязват изявите на Канафани като художник и политик най-вече в Бейрут, където той загива по време на терористичен акт.

Втората глава „Идентичността – ключ към творческия свят на Гассан Канафани“ (стр. 72-114) изследва разказите от сборника „Смъртта на легло № 12“ (1961), романът „Мъже под слънцето“ (1963), пиесата

„Шапката и пророкът“ (1987) и няколко незавършени творби на писателя, публикувани след смъртта му. Според Хайри Хамдан, който се опира предимно на концепциите на германския учен Ерик Ериксън, тези произведения най-ярко отразяват проблема на идентичността и реалистично пресъздават кризата ѝ, въпреки че идентичността е „ключов проблем в цялото творчество на Канафани“ (стр. 17) и е обвързана със самооценката и съответно с Аз-концепцията.

Третата глава „Отчуждението в творчеството на Гассан Канафани“ (стр. 115-163) предимно се фокусира върху творбите „Всичко, което ви остана“ (1966), „На моето погребение“ (1961), „Завръщане в Хайфа“ (1969) и „Другото нещо, или кой уби Лайла ал-Хайк“ (1966). В тази глава Хайри Хамдан много ясно и убедително разкрива няколко измерения на отчуждението в произведенията на Канафани, а именно „свои-чужди, чужди сред свои и екзистенциално отчуждение“ (стр. 18).

Четвъртата глава „Творчеството на Гассан Канафани през призмата на световната литературна класика“ (стр. 163-208) поставя за цел да разкрие „общи елементи и различия при изграждането“ (стр. 18) на творбите на Канафани, включващи „Всичко, което ви остана“, „Влюбеният“, „Априлски сливи“, „Слепият и глухият“, „Шапката и пророкът“, „Свят наполовина“, „Светът, който не ни принадлежи“, „Соколят“, и съответно на произведенията „Врява и безумство“ на Уилям Фокнър, „Крадецът и кучето“ и „Крадецът на праскови“ на Емилиян Станев, „Предопределеният“ на Елиас Канети, „Сляпата Вайша“ на Георги Господинов, „Странно“ на Стефан Цанев и „Орли“ отново на Емилиян Станев. Докторантът проследява предимно тематичните сходства, които проличават дори в някои заглавия на анализирания творби. За съжаление, художествените изразни средства и похвати, използвани от посочените автори, както и контекстът на самите произведения остават на заден план.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „Идентичност и отчуждение в творчеството на Гассан Канафани“ има всички предпоставки да бъде публикуван, но бих препоръчала на докторанта да внимава със стилови, граматически и технически неточности. Например на стр. 25 се споменава публикацията на Канафани, озаглавена „Палестинска литература на съпротивата под окупация 1948-1968 г.“, но в бележката под линия оригиналното арабско заглавие не включва посочения в заглавието период, а 1966 г. се отбелязва като година на публикацията на този труд.

Като цяло оценявам положително дисертацията на Хайри Хасан Хамдан и препоръчвам на Уважаемото специализирано научно жури да му присъди образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Арабско литературознание/ Съвременна арабска литература).

10 април 2023 г.

Проф. дфн Баян Райханова

